

Stemmerettsjubileet

1913 | 2013

Alle landets ordførere,
Alle landets fylkesordførere

Oslo, 2.november 2011

Stemmerettsjubileet 1913- 2013 i kommuner og fylker

Det vises til brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) av 7. mars 2011 om Stemmerettsjubileet 1913-2013. I og med at det nå er valgt nye kommunestyre og fylkesting, ønsker Stemmerettskomiteen å minne om saken på nytt.

11. juni 2013 er det 100 år siden et enstemmig storting vedtok å innføre allmenn stemmerett for kvinner. For å markere og feire dette, har regjeringen nedsatt en komité (Stemmerettskomiteen) til å lede arbeidet fram mot Stemmerettsjubileet 1913-2013. Komiteen ledes av fylkesmann i Buskerud, tidligere statsråd og stortingspresident, Kirsti Kolle Grøndahl. Sekretariatsfunksjonen er lagt til Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Et eget nettsted, www.stemmerettsjubileet.no, er under utvikling og vil ligge under www.regjeringen.no . Dette er planlagt ferdigstilt i høst.

Mandat og målformulering

I regjeringens mandat heter det at Stortingets vedtak av 11. juni 1913 skal *markeres lokalt, nasjonalt og internasjonalt*. Komiteen ønsker å tydeliggjøre at jubileet er en så positiv og betydningsfull endring i vår historie at vedtaket også må feires. Komiteen har bestemt at jubileet skal samle seg om sentrale fellesverdier i vårt demokrati: stemmerett, likestilling, deltakelse og representasjon. Jubileet tar utgangspunkt i en historisk hendelse. Samtidig er det viktig at det blir noe mer enn en ren historietime, slik at feiringen i 2013 engasjerer i samtid og framtid.

Østfold-modellen – regional og lokal forankret feiring

Kommunene og fylkeskommunene vil være viktige aktører for en markering på lokalt og nasjonalt nivå. I Østfold har de laget en felles organisasjon for feiringen av

Stemmerettsjubileet i 2013 og Grunnlovsjubileet 2014. Jeg tror at en slik organisering kan fungere godt også i andre fylker og regioner. Kort fortalt har Østfold dannet en "stor-gruppe". Med utgangspunkt i frivillige organisasjoner ble denne gruppa opprinnelig dannet for å feire Den internasjonale kvinnedagen (8. mars). Senere har gruppa kommet til at denne organiseringen også kunne være nyttig når Stemmerettsjubileet skulle feires. I etterkant av BLDs brev (7.mars 2011) har flere kommunale og fylkeskommunale aktører kommet til så som Fylkeskommunen, fylkesbibliotek, fylkesmuseet, Fylkesmannen, kommunenes kulturkontorer og flere frivillige lag og foreninger.

Vi håper at det tas liknende initiativ i alle fylker/regioner til å organisere jubileumskomiteer. Dere står naturligvis helt fritt til å la dere inspirere av Østfold-modellen, men fylkeskommunens kulturkontor bør kunne utfordres til å starte dette arbeidet.

Nasjonal dugnad med godt samarbeid

Stemmerettskomiteen er med andre ord opptatt av å skape et engasjement rundt jubileet i hele Norge, både på lokalt og regionalt nivå. Det er viktig at jubileet har god geografisk spredning, og at både offentlige myndigheter og frivillige krefter bidrar sammen for å skape et engasjerende jubileum. Stemmerettskomiteen ønsker et bredt lokalt engasjement, der grasrota får en framtrædende rolle.

Stemmerettskomiteens håper at lokale, regionale og nasjonale institusjoner som medier, arkiv, bibliotek, museum, musikk- og teaterinstitusjoner med flere, skal bidra til feiringen. Stemmerettsjubileet 1913-2013 har selv etablert et godt samarbeid med Grunnlovsjubileet 2014. På lokalt og regionalt nivå vil det kanskje være effektivt å lage en organisasjon som både omfatter Stemmerettsjubileet og Grunnlovsjubileet?

Arrangementer og tiltak

Stemmerettskomiteen har initiert flere, større arrangementer som den selv vil stå ansvarlig for. Samtidig er flere av disse initiativene åpne slik at lokale og regionale krefter kan knytte seg til Stemmerettskomiteens arrangementer. Stemmerettskomiteen håper også at dens initiativer kan virke inspirerende på andre. Det er fritt fram for lokale krefter å kopiere ideer som komiteen lanserer.

Stemmerettskomiteen sikter seg inn mot en rekke arrangementer spredt utover 2013, og ser for seg følgende større, offisielle arrangementer:

1) Den internasjonale kvinnedagen i 2013

Komiteens planlegger et større nasjonalt 8. mars arrangement, som har interesse for hele Norge, denne dagen. Samtidig håper komiteen at dagen skal bli feiret over hele landet. Det er ønskelig at lokale myndigheter legger til rette for denne feiringen.

2) Stemmerettsuka 11.-20. juni 2013

11. juni 1913 vedtok et enstemmig storting allmenn stemmerett. 20. juni er Gina Krogs fødselsdag (jf. 'De fire store' – se under). Komiteen håper lokale og regionale krefter vil bruke den lyse årstiden til lokale og folkelige arrangementer over hele landet. Her ligger det an til mange gode arrangementer med utgangspunkt i historien, det finnes mange flere "kvinnepionerer" enn de som er fanget opp som "De fire store". Vi ser for oss et betydelig engasjement og bidrag fra ABM-sektoren til denne delen av jubileet.

3) Demokratikampanje foran stortingsvalget 2013

Valgdeltakelsen har vært synkende ved de siste valgene og Stemmerettskomiteen ønsker å skape et engasjement for stemmeretten som gjør at flere bruker stemmeretten sin ved valget i 2013. Målet er en bred mobilisering av førstegangsvelgere, nye norske statsborgere og for øvrig alle stemmeberettigede. Stemmerettskomiteen håper at de politiske partiene, i tillegg til andre demokratiske institusjoner og organisasjoner, vil bidra til å sette oppslutningen om demokratiet vårt på dagsorden foran stortingsvalget i 2013. Tema for kampanjen vil være stemmerett, representasjon, medborgerskap, valgdeltakelse og likestilling.

Vår utfordring til dere er: Hva kan din kommune/fylkeskommune bidra med for å få innbyggerne til stemmeurnene?

4) Internasjonal kvinne- og likestillingskonferanse

Høsten 2013 vil Stemmerettskomiteen samle politiske ledere og menneskerettighetsforkjempere fra hele verden til en stor, internasjonal konferanse i Oslo. Formålet med konferansen er å sette kvinners politiske rettigheter og internasjonalt likestillingsarbeid på dagsorden.

Komiteen har allerede satt i gang flere konkrete tiltak hvorav disse, til nå, er de viktigste:

1) 'De fire store'

Stemmerettskomiteen ønsker å hedre fire kvinnesaks- og likestillingspionerer som en parallell til de fire, store, mannlige forfatterne. Komiteens valg av 'De fire store' kvinnene er Camilla Collett, Frederikke Marie Qvam, Gina Krog og Fernanda Nissen. Disse kvinnene kommer fra ulike steder i landet, de har ulik bakgrunn og representerer ulike kulturer. Felles for dem er at de markerte seg sterkt for kvinners rettigheter og stemmerett i sin tid. Komiteen ser for seg flere ulike tiltak og arrangementer knyttet til 'De fire store' i 2013, og oppfordrer lokale krefter tilknyttet kvinnenens fødested og 'virkested' til å feire disse.

Samtidig vet vi at det er mange andre (både menn og kvinner) som har spilt en viktig rolle i kampen for kvinners rettigheter, likestilling, deltakelse og stemmerett og vi oppfordrer kommuner og fylkeskommuner til også å feire disse pionerene.

Komiteen har satt i gang produksjon av en 5-minutters kortfilm om hver av "De fire store" pionerene. Filmene vil forhåpentligvis være klare i løpet av 2012, og arrangører vil fritt kunne benytte seg av filmene lokalt så vel som nasjonalt.

2) Debattbok for ungdom/førstegangselgere

Komiteen har initiert en debattbok som skal distribueres til alle førstegangselgerne i 2013, for å skape debatt om stemmerett og valgdeltakelse i forkant av stortingsvalget i 2013. Boka er et samarbeid med Grunnlovsjubileet 2014 og vil komme på Aschehoug forlag. Boka skal ikke være en tradisjonell skolebok, men er tenkt brukt som debattgrunnlag for skolevalgene eller annen undervisning knyttet til demokrati, stemmerett og deltakelse. Komiteen har etablert et samarbeid med Foreningen !Les som vil stå ansvarlig for tiltak og arrangementer som sikrer at målgruppen tar boka i bruk.

3) Ettbindsverk om norsk likestillingshistorie

Det vil bli utgitt et ettbindsverk om norsk likestillingshistorie ca 1850-2013 i jubileumsåret. Verket skal være en nyskriving av norsk likestillingshistorie. Hensikten er å introdusere ny kunnskap på feltet til nye norske statsborgere og til yngre generasjoner, men også til folket i sin helhet. Det tas sikte på at denne er klar medio/ultimo 2013.

4) Nettside på www.regjeringen.no

Det er besluttet å opprette en nettside om jubileet som vil ligge under regjeringens nettsider (BLD). Nettsiden vil være klar mot slutten av 2011. Her vil man kunne hente relevant informasjon og kunnskap om saken og jubileet. I tillegg vil siden ha en kalenderfunksjon som gir en oversikt over arrangementer i jubileumsåret (2013), se www.stemmerettsjubileet.no

5) Vandreutstilling om det norske demokratiet

Grunnlovsjubileet 2014 og Stemmerettsjubileet 1913-2013 vil sammen starte arbeide med en enkel vandretstilling som kan gå landet rundt. Den skal også kunne vises internasjonalt. Tema er fortellingen om det norske demokratiet og velferdsstaten. Mulige samarbeidspartnere vil kunne være Utenriksdepartementet og Nasjonalbiblioteket. Utstillingen kan vises på kulturhus, biblioteker, kommunehus/rådhus med mer.

Finansiering

Det er regjeringen som er ansvarlig for Stemmerettskomiteens nasjonale aktiviteter og vil derigjennom finansiere komiteens initiativ. I tillegg håper Stemmerettskomiteen at fylker og kommuner vil sette av midler til feiring på regionalt og lokalt nivå. For øvrig vil sektorprinsippet gjelde slik at institusjoner, organisasjoner med mer oppfordres til å bidra innenfor rammen av egne budsjetter.

Regjeringen vil også avsette noe midler i 2012 og 2013 som – etter søknad - vil gå til frivillige organisasjoner og ulike institusjoner. Disse midlene vil bli lyst ut på bl.a. Stemmerettsjubileets nettside (jf over).

Referansegruppe

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet(BLD) har invitert aktuelle organisasjoner til en referansegruppe, per i dag ca 70-80 i tallet. Gruppen består av alt fra kvinneorganisasjoner til politiske partier og historisk orienterte organisasjoner (jf Østfold-modellen). Medlemmene i referansegruppen har uttrykt stort engasjement, og er glade for å bli involvert. Referansegruppen er åpen for alle som ønsker å delta. Det er berammet ett til to møter årlig med referansegruppen, det siste ble holdt 5. september i år. BLD tar sikte på et nytt møte 9. februar 2012.

Arbeidet er godt i gang

Stemmerettskomiteen er godt i gang med arbeidet. Komiteen har allerede hatt kontakt og drøftet initiativ med mange, mulige, sentrale aktører og bidragsyttere så som museer og arkiv, teatre, scener og andre kulturinstitusjoner, læresteder og skoleverket. Vi har også kontakt med store og små organisasjoner, samt offentlige myndigheter både på kommunalt, fylkeskommunalt og sentralt nivå. Mange er allerede i gang med å planlegge tiltak og arrangementer, som for eksempel utstillinger, forestillinger, konserter og forelesningsrekker.

Vi vet at flere kommuner og fylkeskommuner også er kommet godt i gang, og vi tror og håper at mange av dere vil engasjere dere fram mot selve jubileumsåret. Håpet er at flest mulig, og spesielt rundt i lokalsamfunnene, ønsker å delta sammen i denne feiringen.

Stemmerettskomiteen håper at det nasjonale engasjementet kan inspirere kommunale og fylkeskommunale krefter til å starte arbeidet med å feire den allmenne stemmeretten og i særdeleshet kvinnestemmeretten, i 2013.

Med hilsen

Kirsti Kalle Grøndahl

Leder av Stemmerettskomiteen

